

**Ruch przedsiębiorstwa lub zakładu
wywołany siłami przyrody
jako podstawa odpowiedzialności
na zasadzie ryzyka**

Magdalena Welnic

**Ruch przedsiębiorstwa lub zakładu
wywołany siłami przyrody
jako podstawa odpowiedzialności
na zasadzie ryzyka**

Poznań 2025

Projekt okładki:
Wydawnictwo Rys

Recenzent:
dr hab. Adrian Niewęglowski, prof. UMCS

Copyright by:
Magdalena Welnic

Copyright by:
Wydawnictwo Rys

Korekta:
Sebastian Surendra

Wydanie I
Poznań 2025

ISBN 978-83-68668-42-1

DOI 10.48226/978-83-68668-42-1

Wydanie:

Wydawnictwo Rys
ul. Kolejowa 41
62-070 Dąbrówka
tel. 600 44 55 80

e-mail: tomasz.paluszynski@wydawnictworys.com
www.wydawnictworys.com

Spis treści

Wykaz aktów prawnych.....	7
Akty prawa krajowego.....	7
Akty prawa zagranicznego i międzynarodowego.....	10
Wstęp	13
Rozdział I.	
Ewolucja odpowiedzialności w obliczu postępu technologicznego.....	19
1.1 Rys historyczny.....	19
1.1.1. Wpływ rewolucji przemysłowych na zmiany w systemach prawnych.....	19
1.1.2. Unifikacja prawa zobowiązań w polskim systemie prawnym – tworzenie prawa ‘na nowo’.....	26
1.2. Odpowiedzialność w polskim systemie prawa cywilnego.....	33
1.2.1. Odpowiedzialność cywilna a odpowiedzialność odszkodowawcza.....	35
1.2.2. Relacja odpowiedzialności na zasadzie winy do odpowiedzialności na zasadzie ryzyka.....	42
1.3. Podsumowanie.....	55
Rozdział II	
Podmioty odpowiedzialne na zasadzie art. 435 § 1 k.c.	59
2.1. Przedsiębiorstwo – definicja w polskim prawie cywilnym.....	60
2.2. Zakład – definicja.....	69
2.3. Siły przyrody.....	70
2.4. Definicje ‘przedsiębiorcy’ – próba systematyzacji dla potrzeb art. 435 k.c.	73
2.4.1. Definicja przedsiębiorcy w polskim i unijnym systemie prawnym.....	76
2.4.2. Definicja przedsiębiorcy w Kodeksie cywilnym.....	76
2.4.3. Definicja przedsiębiorcy w ustawach szczególnych.....	80
2.4.4. Ewolucja wykładni pojęcia ‘przedsiębiorca’ w wybranym orzecznictwie Sądu Najwyższego.....	89
2.4.5. Ewolucja definicji przedsiębiorcy w prawie Unii Europejskiej.....	100
2.2.5. Podsumowanie.....	105
Rozdział III.	
Analiza orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie wykładni przesłanek odpowiedzialności z art. 435 § 1 k.c.....	111
3.1. Przedsiębiorstwo w ruchu – kryteria podmiotowe.....	111
3.1.1. Wprowadzenie – przyjęte metody badawcze i wstępna charakterystyka analizowanego orzecznictwa.....	111
3.1.2. Kryteria kwalifikacyjne podmiotów odpowiedzialnych na zasadzie art. 435 § 1 k.c.	116

3.1.3. Kryterium nasycenia ruchu przedsiębiorstwa siłami przyrody oraz zakresu korzystania z nich.....	123
3.1.4. Podsumowanie.....	138
3.2. Ruch przedsiębiorstwa – normalne następstwa zdarzeń	143
3.2.1. Związek przyczynowy pomiędzy ruchem przedsiębiorstwa a szkodą.....	143
3.2.2. Podsumowanie.....	173

Rozdział IV.

Analiza orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie przesłanek egzoneracyjnych odpowiedzialności z art. 435 k.c.....	177
4.1. Powstanie szkody z wyłącznie winy poszkodowanego lub osoby trzeciej	177
4.2. Siła wyższa	193
4.3. Przyczynienie się do powstania szkody przez poszkodowanego	201
4.4. Podsumowanie.....	211

Rozdział V.

Szczególne przypadki odpowiedzialności przedsiębiorcy za szkodę wywołaną przy użyciu sił przyrody.	215
5.1. Odpowiedzialność cywilna w wybranych gałęziach przemysłu i usług – uwagi ogólne.....	215
5.2. Relacja odpowiedzialności na zasadzie art. 435 k.c. do odpowiedzialności kopalni lub przedsiębiorstwa geologicznego	220
5.3. Relacja odpowiedzialności na zasadzie art. 435 k.c. do odpowiedzialności przewoźnika kolejowego	223
5.4.1. Relacja odpowiedzialności na zasadzie art. 435 k.c. do odpowiedzialności przewoźnika żeglugi morskiej.....	228
5.4.2. Statek jako podmiot odpowiedzialności cywilnej.....	230
5.4.3. Odpowiedzialność za szkodę na środowisku	232
5.4.4. Odpowiedzialność kontraktowa	235
5.5. Relacja odpowiedzialności na zasadzie art. 435 k.c. do odpowiedzialności w prawie lotniczym	239
5.6. Relacja odpowiedzialności na zasadzie art. 435 k.c. do odpowiedzialności w prawie atomowym	246
5.6.1. Określenie podmiotu odpowiedzialnego za szkodę	246
5.6.2. Pojęcie szkody w art. 100 pkt 5 ustawy Prawo atomowe a pojęcie szkody w art. 435 k.c.....	248
5.6.3. Zaostrzony charakter odpowiedzialności	251
5.7. Relacja odpowiedzialności na zasadzie art. 435 k.c. do odpowiedzialności za sztuczną inteligencję.....	253
5.8. Podsumowanie.....	259
Zakończenie.....	265
Bibliografia	281